

Гендерна рівність у вищій освіті – не лише нормативна вимога, але й запорука якісного розвитку академічної спільноти. Необхідні системні заходи, що охоплюють усі рівні управління, освітнього процесу та культури закладів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.
2. Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2022-%D1%80#Text>.
3. UNESCO. Gender Equality in Higher Education: Policy and Practice. URL: <https://www.unesco.org/en/gender-equality/education>
4. Мельник І. Гендерні студії у вищій школі: підручник. Харків: Право, 2021. С. 186.
5. Петрова Н. Гендерна культура студентської молоді: теорія і практика. Львів: Світ, 2021. С. 289.

Рощина І. О.,
к.ю.н., доцент,
професор кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ЯК УМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Гендерна рівність є фундаментальною цінністю демократичного суспільства та важливим фактором сталого розвитку. У контексті вищої освіти вона не лише забезпечує справедливий доступ до знань для всіх, незалежно від статі, а й сприяє формуванню інклюзивного, креативного та ефективного суспільства. Від рівності можливостей у навчанні та кар'єрі залежать темпи соціального прогресу,

економічного зростання та культурного розвитку.

Розроблення недискримінаційних підходів до освіти та професійної підготовки осіб різної статі потребує комплексних заходів, серед яких важливе місце посідає впровадження гендерного підходу в освітній процес, зокрема в професійну підготовку майбутніх фахівців. Вимоги впровадження гендерного підходу в освітню практику підкріплені низкою законодавчих актів, таких як: Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Наказ Міністерства освіти і науки України «Про впровадження принципів гендерної рівності в освіту», Національні доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» [1, с. 278].

Також, в межах євроінтеграційних процесів 20 грудня 2022 року Кабінетом Міністрів України було схвалено Стратегію впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року [2].

Окрім цього, Комітет міністрів Ради Європи 6 березня 2024 року ухвалив нову Стратегію гендерної рівності Ради Європи на 2024-2029 роки. Стратегія гендерної рівності Ради Європи була перекладена українською мовою в рамках проєкту «Сприяння гендерній рівності в Україні» [3].

Забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків у сфері освіти є ключовим кроком до подолання гендерних стереотипів та невидимої дискримінації при формуванні освітньої політики. Реалізація цього підходу дозволяє формувати більш справедливе, інклюзивне суспільство, де кожна особа має рівні умови для розвитку, незалежно від статі.

У цьому напрямку Україна взяла на себе низку важливих зобов'язань, серед яких: розвиток безбар'єрного публічного простору, дружнього до сімей з дітьми та маломобільних груп населення; навчання дітей принципів рівності жінок і чоловіків; запобігання насильству; зменшення розриву в оплаті праці жінок і чоловіків; створення більших можливостей для чоловіків піклуватися про дітей [4].

Варто зазначити, що урахування гендерних вимог та потреб в закладах вищої освіти сприятиме підвищенню якості освіти, забезпеченню рівного доступу до

навчання та кар'єрного зростання для всіх громадян, а також формуванню справедливого та інклюзивного суспільства у майбутньому. Для досягнення стабільного прогресу в гендерному напрямі, необхідно постійно адаптуватися до змін суспільного контексту, навчатися від успішного досвіду інших країн та впроваджувати інноваційні підходи та технології в освітній процес [5, с. 54]. Гендерна рівність у вищій освіті – це не лише питання справедливості, а й стратегічна інвестиція в майбутнє. Вона дозволяє повноцінно розкривати людський потенціал, сприяє інноваціям і формує відповідальне, інклюзивне суспільство. Без забезпечення рівних можливостей для всіх, неможливо досягти справжнього сталого розвитку.

Тому впровадження гендерної компоненти в сучасну систему вищої освіти України та посилення національного механізму забезпечення рівних прав і можливостей для всіх учасників освітнього процесу є необхідною складовою розбудови демократичного суспільства в нашій країні, з дотриманням основних принципів свободи, рівності, рівноправності і толерантності. Нажаль, сьогодні у сфері освіти все ще існують деякі гендерні нерівності, такі як обмежений доступ до навчальних можливостей для певних груп, гендерні стереотипи та дискримінація.

У зв'язку з цим питання про особливості формування гендерної рівності у сфері освіти залишається актуальним у сучасному суспільстві і вимагає розгляду індивідуальних потреб і прав здобувачів вищої освіти.

В той же час позитивний міжнародний досвід свідчать, що зміни можливі. У багатьох країнах розробляються та впроваджуються гендерні стратегії у сфері вищої освіти, створюються програми підтримки жінок у STEM-напрямах (науці, технологіях, інженерії, математиці), а також вводяться політики недискримінації та гендерної рівності у вишах. Такі ініціативи доводять, що цілеспрямована політика справді приносить результати.

Отже, гендерна рівність у вищій освіті є важливою складовою справедливого та прогресивного суспільства. Вона передбачає рівні права, можливості й умови для жінок і чоловіків у доступі до навчання, викладацької та наукової діяльності, а також до керівних посад у закладах вищої освіти. Стан освіти багато в чому визначає рівень розвитку країни, тому ігнорування гендерних аспектів у цій сфері гальмує загальний поступ.

Список використаних джерел

1. Дубова Г. Упровадження гендерного підходу в закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 36. Том 1. С. 377–381. URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_1/46.pdf
2. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року: перспективи втілення. URL: <https://jurfem.com.ua/strategiya-hendernoyi-rivnosti-v-osviti-2030/>
3. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2024-2029 роки доступна українською мовою. URL: <https://rm.coe.int/cm-2024-17-finale-ukr/1680af3517>
4. Гендерна рівність в освіті: Уряд схвалив Стратегію впровадження до 2030 року. URL: <https://nus.org.ua/2022/12/21/genderna-rivnist-v-osviti-uryad-shvalyv-strategiyu-vprovadzhennya-do-2030-roku/>
5. Декусар Г., Ковальчук О., Лагун К. Реалії та перспективи розвитку гендерного напрямку в закладах вищої освіти України. *Журнал науковий огляд*. № 2 (87), 2023. С. 45–57.